

אגרת לפורים

הרב אהוד אחיטוב

קדושת שביעית

קדושת שביעית במשלוחי מנות - רצוי שאחד ממשלוחי המנות שאנו שולחים יכיל שני מוצרים שאינם קדושים בקדושת שביעית וראוי לנהוג כן מלכתחילה מכיוון שיש מן הפוסקים שכתבו שאין יוצאים ידי חובת משלוח מנות במוצרים שיש בהם קדושת שביעית. אך שאר המשלוחים יכולים להיות מורכבים גם מיינות או מתבשילים שקדושים בקדושת שביעית. מובן שאם יש במשלוח תבשילים או מאפים הקדושים בקדושת שביעית, צריך להודיע למקבלים על כך.

כששולחים משלוח מנות למשפחה שכבר הקדימה ושלחה לנו - אין לשים במשלוח זה מוצרי שביעית. כיוון שהדבר דומה ל"תגמולים", כלומר סוג של פריעת חוב שאסור לעשותו בפרות שביעית או במוצרים הקדושים בקדושת שביעית.

הפרשת חלה

הפרשת חלה ממשלוחי מנות שאנו מקבלים - כאשר מקבלים משלוח מנות ממי שאינו זהיר בהפרשת חלה, טוב לחתוך חתיכה בשיעור כלשהו מכל מין מזונות בנפרד ולקרוא לה שם חלה בלא ברכה, לאחר מכן לעטוף את אותה חתיכה היטב ולהניחה בפח.

צירוף משלוחי מנות שקיבלנו ממספר אנשים עשוי לחייב אותנו בהפרשת חלה מחמת הספק - לכן מן הראוי להימנע מלהכניס לכלי אחד כמות גדולה של עוגות השוות בטעמן שיש בכולן יחד כמות המחויבת בהפרשת חלה אף שהן הגיעו אלינו מכמה משפחות. שכן ייתכן שהעוגות נאפו מכמות קמח קטנה שאינה מחייבת להפריש חלה ועל ידי הצירוף של מאפים מכמה מקורות נוצר חיוב להפריש חלה. ובכל מקרה, אם הצירוף כבר נעשה - יש להפריש חלה ללא ברכה.

יהי רצון שנזכה לשמוח בשמחת פורים באמת, לראות במפלת כל שונאינו ולהרמת קרן ישראל, אמן.

בית מכון התורה והארץ

מחצית השקל

באחד באדר משמיעין על השקלים - בזמן המקדש נתנו כל ישראל "מחצית השקל" לצורך קניית קרבנות הציבור ובכסף שנאסף השתמשו לקרבנות שהקריבו החל מחודש ניסן. לאחר החורבן פשט המנהג ברוב קהילות ישראל לתת "זכר למחצית השקל" והקפידו לתת לפני פורים על פי המדרש: "לפי שהיה צפוי וגלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שהיה המן הרשע עתיד לשקול ככרותיו על ישראל, לפיכך הקדים ואמר למשה שיהיו שקלי ישראל קודמין לשקלי המן" (עפ"י מס' סופרים פ"א הכ"ד).

נתינת "זכר למחצית-השקל" לאחר החורבן נועדה "לאחד את כל עדת בני-ישראל בין בענייני העבודה להשי"ת, בין בצרכי הכלל החומריים...שאפילו בגלות... כח האחדות חופף על ישראל, במה שקדושת כל המצוות ועבודת השי"ת שישראל עושין - עיקר פעולתן הוא להצמיח מזה צדקה ותהילה אל הכלל" (מאורות הראי"ה פורים עמ' קמג-קמד).

ישנם שני מנהגים עיקריים בנתינת "זכר למחצית השקל" - יש הנותנים את שווה הערך הריאלי של "מחצית השקל", וכך מנהג קהילות יוצאי ספרד. ויש שנותנים רק שלוש מחציות של המטבע העובר לסוחר באותה מדינה, וכך מנהג קהילות יוצאי אשכנז.

שווי מחצית השקל - פורים תשע"ו - לאלה הסוברים שיש לתת שווה ערך ריאלי של "מחצית השקל" - ישנן שתי שיטות מהו שווי "מחצית השקל": יש הסוברים ששוויו הוא 9.6 גרם כסף טהור ויש הסוברים ששוויו הוא 8.5 גרם כסף טהור. נוסף על כך יש מן הפוסקים הסוברים שתחשיב מחיר הכסף צריך לכלול בתוכו גם מס ערך מוסף. להלן התחשיב לפי הערך העדכני לתחילת חודש אדר ב' ה'תשע"ו לפי שתי השיטות:

מחצית השקל	מחצית השקל	
8.5 גרם	9.6 גרם	
16.32 ₪	18.43 ₪	מחצית השקל בשקלים
19.09 ₪	21.56 ₪	מחצית השקל כולל מע"מ

יש המקיימים את כל ההידורים בנתינת "זכר למחצית השקל" - כאשר בבית הכנסת ישנם שלושה מטבעות חוקיים של "החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות" אשר מכילים כסף טהור, וכל החפץ בכך קונה אותם בערכם האמתי מבית הכנסת, ולאחר מכן מחזיר את המטבעות למקומם המיועד. בכך הוא מקיים "זכר למחצית השקל" באופן מהודר, שכן נתן שלושה מטבעות, וכן נתן את השווי האמתי של "מחצית השקל". כמו כן נתן מטבעות העשויים כסף כפי שהדבר ייעשה כשייבנה ביהמ"ק במהרה בימינו. עם זאת כתבו הפוסקים שאין חובה לעשות כן, אלא יעשה כך רק מי שיכול מבחינה כלכלית.